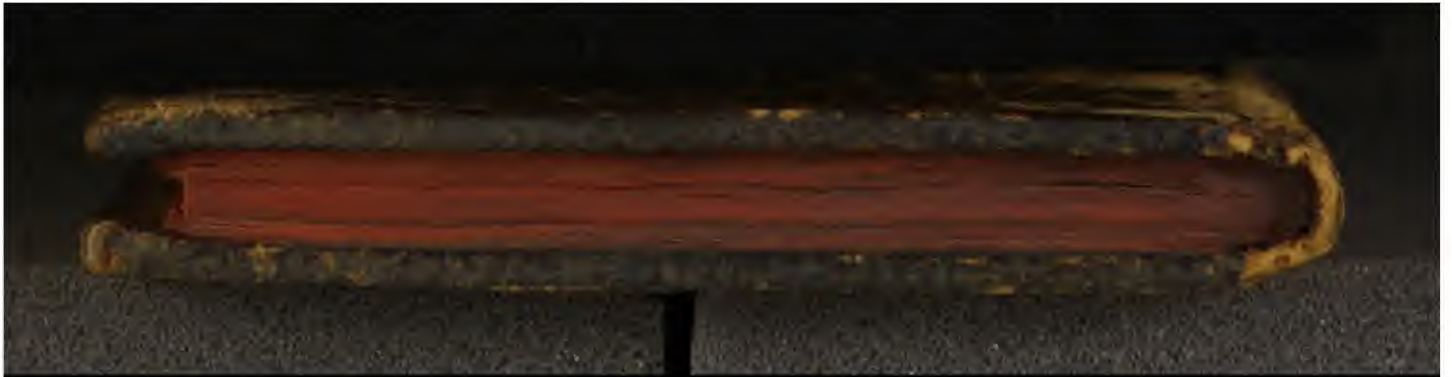

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 133 8° (LN 147 8° copy 2)

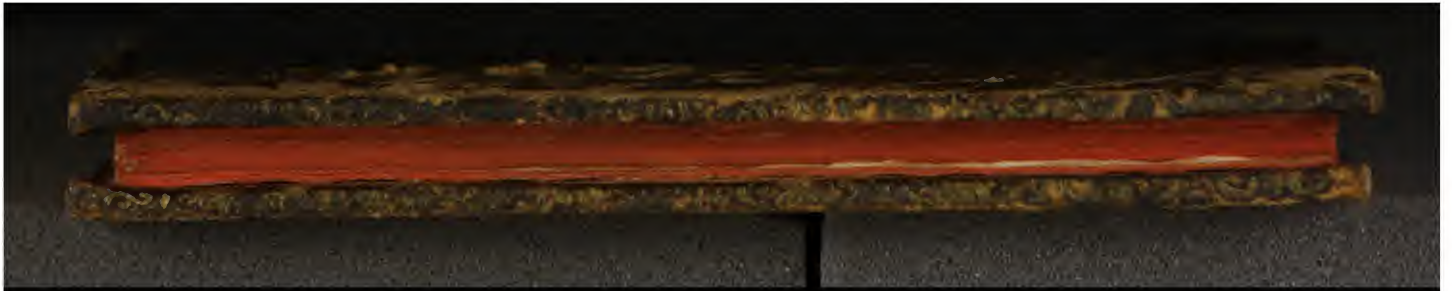

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 133 8° (LN 147 8° copy 2)

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 133 8° (LN 147 8° copy 2)

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 133 8° (LN 147 8° copy 2)

Pal 47c

~~80~~

~~Box~~

LN 146

ix 3

pass
et fac
Ahes
bare
merc
icke
fra d
fordg
till i
ge i
nød
gong
de/st
met
Da
paa
stun
fader
le ic
Dør
oc b
selff
ger
han

pass oc kaarss met saa ord **D**e sige huad det
er saare ith kaarss som off bød atth bere met
Ihesu Christo/och huorledis wii skulle det
bare oc lide tolmødige ❀ Wii skulle først
mercke oc vide at Ihesus Christus haffuer
icke ail enike frelst oss met sin død och pine
fra dieffuelen/synden/døden/och den ewige
fordømmelse Men hans pine skal oc vere off
till ith exempel/huilket wii skulle effter føl
ge i all waar lifffuis tid med modgong sorg
nød oc forfølgelse **D**e en dog atth vor mod
gong sorg nød/oc andet ont som wii her li
de/skal icke der saare ske/ at wii kunde der
met bliffue salige/eller fortiene Glemmerige
Da skulle wii alligeuel lide deth tolmødige
paa det at wi kunde effterfølge Ihesu Cri
stum oc lignis hannē der met **T**hi at Gud
fader haffuer det saa besluttet Atth wii skul
le icke all ene tro paa Ihesum Christū hās
Søn som vor kaars fest Men at wi skulle
oc bere kaarss met hannem/ som han siger
selff mange stede i scrifften **H**uo som icke ta
ger sit kaarss paa sig och effter følger mig/
han er mig icke verdig / Haffue de kallet
A u

hosbonden Belzeub/huor meget mere skul
le de da kalle hans tiener skalk oc bedra
gere och forfølge dem alle vegne ¶ Huert
christē man endelige bere kaarffet Det kan
ingeledis anderledis vere/som S. Do. siger
til de Corinter/ Jeg opfylder det paa mit le
geme som mig fattis aff Christi pine/ Lige
sō han ville sige/ At han oc alle cristne skul
le oc lide sō vort hoffuit Christus gjorde/ thi
skal huert cristet mēiske det bere oc lide naar
Gud sender hannē det paa/ Kaarffet ma
oc endelige vere saadant/ at det haffuer baa
de naffnet oc nedertøcker mennicken oc gø
hannē de oc døffuelse/ Oc atth han er i fare
met sit liff/ gotz oc pēninge/ heder oc are/ oc
alt det han haffuer/ Saadant ith kaarff fōl
man vel i hiertet Det vaare icke ellers i ret
kaarff/ vde det gjorde hānē meget ont oc de
Vi skulle dog icke selffue vduelge eller gø
off saadāt kaarff/ lige sō sōme mücke haffue
opdicted dem selff met deris regel at de vil
le der met bliffue saltge) Men det skal vere
saadāt ith kaarff/ modgong oc ont som huert
ville gerne vere quit fra om det vaare muer
ligt/ Huilket verden/ dteffuelē oc hans parti

oc ti
ende
skick
mod
han
dis
re k
vide
re k
hwa
erte
kaa
oc d
han
ford
klei
kaa
icke
ferd
De
effe
skid
och
den

re skul
bedra
Huer
det kan
o. siger
mit le
/ Lige
te skul
de/thi
e naat
et maa
er haa
oc gø
i fare
are/ oc
rff fol
s i ret
oc be
er gø
haffue
de vil
al vere
n huer
e muel
s parti

oc tienerer legge paa hammen Thi er det da
endelige behoff/at wi tro atth Gud haffuer
skicket off det til Atth wi skulle lide saadan
modgøg oc bere kaarffet met Cristo/lige so
han leed for oss Det kan ingeledis anderles
dis vere En at huer cristen maa endelige be
re kaarffet oc lide modgøg Oc men wi det
vide da kunde wi och diff lettere lide oc be
re kaarffet ¶ Huer cristen kan oc troste oc
hwsuale sig selff oc sige oc tencke saa i sit hi
erte Will ieg vere en cristen/da maa ieg bere
kaarffet met Cristo/oc lide verdēs modgøg
oc drøffuelse/oc bere hans hoff klednig/thi
han giffuer sine tienerer saadā klednig her po
iordē Oc siden den ewige klare oc skinnēde
kledning i hiemerigis Rige/Saadāt ith ret
kaarff kunde de andre parti secter oc mücke
icke bere eller lide Men de vduelge dem ith
serdelis kaarff effter deris eget gode tække/
Och de ville icke helder det lide eller bere
effter deris egen regel och skickelse Men de
skiwde det bort fra dem met baade hender/
och alligeuel loffue de deris regel och aars
den och sige/atth de kwnde der met fortiene
A iii

hlæmerige och bliffue falige Oc de skrige oc
robe paa andre cristne/at de icke rettelige be
re kaarffet Lige som de all eniste viste huor
ledis man skulle det bere oc lide met Cristo
Alle gode cristne høz det at lære andre/at in
gē skal selff vduelge/eller legge noget kaarff
paa sig Men naar Gud legger det paa hā
nem / da skal han det bere tolmodige meth
Christo ❧ De fare icke all eniste vild i
dette sticke/at de vduelge dem selff it kaarff
(oc en serdelis regel at lessue effter) Men oc
i det at de rose dem meget der aff/oc sige/at
de fortiene deris synders forladelse der met/
oc siden stor løn i hiemmerige aff Gud De
der met bespotte de och foracte Ihesu Chris
sti pinis fortiemiste Deris kaarff er icke hel
det ith ret kaarff thi de haffue det selffue vd
ualt/effter deris eget gode tōcke Det er icke
heller Gud behageligt/men det er meget der
styggeligt for hannem ❧ Men wi cristne
sige saa/at wi künde inted fortiene met vaart
kaarff/sorg och modgong som wi her lide i
verden Oc wi rose oss icke heller der aff (sō
munckene gøre aff deris kapper oc regel at

alle
lige
er
her
D
at
de
sto
oc
tier
en
gie
for
for
pa
tie
oc
vi
L
du
sk
pl
❧
oc

alle skulle vide at de ere gudelige oc aander-
lige) Men det er off nock at wi vide at det
er Gudz vilge oc hannens behageligt/at wi
her lide oc bere kaarffet/at wi inue vere hans
Disciple oc tienere ❀ Saa see wi her nu
at de som mest sige oc predicke aff kaarffet/
de vide alder minst der aff/oc aff Jesu Cri-
sto/thi de rose dem fast aff deris eget kaarff
oc regel/oc mene at de kunde der met vel for-
tiene hiemerige/ Ney kaarffet er icke saadan
en ting at man kan der met nodis oc tving-
gis til aff sin gardian/Abbet eller prier/ath
fortiene sig hiemmerige och salighed der met
som de sige ❀ Vilt du icke tage kaarffet
paa dig aldelis forgeffuis oc for vden al for-
tienst oc lon/Da maat du lade det betene
oc versige Christu der offuer Thi du skalt
vide/at vilt du icke lide/da bliffuer du icke
Christi tienere/eller metarffuing/Saa maat
du nu vduelge dig ith aff disse tw Ath du
skalt her lide oc bere kaarffet/eller du skalt
plat forsuerge Christum och bliffue fortabet
❀ Vilt du lide oc bere kaarffet veluillige/
oc tolmodige met glede Da bliffuer det dig

A iiii

en stor dyrbær rigdom/ Thi ath Ihesus Cri-
stus bliffuer dig da giffuen met al sin pinis
oc dōdis fortiemiste/ Kant dw det men tro/
da maat dw gladelige sige i dit hierte/ En
dog at ieg haffuer nu lēge ledet stor sorg nōd
oc modgōg her i verdē Guad kan dog al min
modgōg lignis ved den store suare rigdō oc
euige glede sō Gud vil giffue mig igen saar
Cristi dōd oc pine skuld/ at ieg skal sidē leff-
ue met hannē i hiemmerige til euig tid/ Saa
bliffuer kaarffet dig sōt oc lat at bere/ thi det
varer icke vden til en sōpe tid sō gaar snart
bort/ som Cristus sagde oc hans Apostle oc
Euāgelister screffue/ at dēne verdēs modgōg
oc kaarff skal icke lēge vare Thi skulle wi
see til dē store skat oc skenck sō off er giffuen
igen aff Gud sō er Cristus met al sin pinis
oc dōdis fortiemiste/ saa at han er vaar Ihesu
Cristi dōd oc pine er oc saa stor/ at hun
opfylder baade hiemelen oc iorden/ oc sōnder
byrder al dieffuelens maet oc styrcke/ oc bort
tager synden oc den euige fordommelse
✠ Naar dw vilt acte dēne store skat emod
dit kaarff oc modgong sō dw kant her lide

da
go
he
me
sto
on
me
for
dō
ord
dy
ha
✠
ski
ka
de
ha
all
ve
te
oc
ca

Er
pinis
tro/
En
nöd
min
dö oc
faar
leff
Saa
i det
fiart
le oc
dög
e wi
fuen
pinis
Ahe
hun
nder
bort
mod
lide

da skalt du en sōye ting acte all din mod-
gong En dog at du skulle miste alt dit gotz
Heder oc are/hustru och bögh/oc dit liff til
met der faare Men wilt du icke acte denne
store euige skat oc icke bere kaarffet och lide
ont for hannem/ Da inot du lade det betes
me/oc fare hen bort at den store brede vep
som leder dig til den euige pine död och for-
dömmelse Hwo som icke troz Ihesu Christt
ord/han faar inted aff den store rigdom och
dyrebare skat i Hiemmerigis Rige som han
haffuer loffuit alle sine tienere

✠ Hwert cristet mēnske skal oc haffue oc
skicke sig saa At han er wiss der paa at hās
kaarff oc modgong skal kōme hannē til go-
de/ Oc at Christus icke al eniste vill hielpa
hannē til at bere kaarffet oc modgong/men
at han vil oc vende hannem det till gode i
alle maade/ Der fore skall oc samme kaarff
vere oss saa meget diss lettere at bere oc lide
Thi Gud indgyder sin naade i vaare hjer-
te/at wi kñde lettelige lide saadan modgōg
och fristelser/som. S. Pouil siger. Corint. p.
capittel . Gud er tro och han lader oss icke

fristis ydermere en wli kunde lide oc thole/
men han larer oss oc raad oc lempe til/huor
ledis wi skulle offuer vinde samme fristelser
oc plaffuer Det er vel sant at naar samme
kaarss sorg och modgong er alder størst/da
tvinger det mennisken saa hart/at han men
ath han skall plat vndergaa och forderffuis
Men kan han da fly til Christum oc hans
pine Da skal den trofaste Gud komme oc
hielpen hannem snart aff all sin nød oc mod
gong/ Lige som han haffuer før hulpet alle
sine tienere fra verdens begyndelse/thi han er
altid den samme Gud/oc lige megtig oc mi
skundelig/som han haffuer veret aff euig tid
✠ Wi skulle det oc acte oc besinde i vaare
hierte/ath wi lide saadan modgong for den
samme sag skyld so Gudz helgene før gior
de/som er for Ihesu Christi ord oc bekædelse
Oc icke fore nogre andre slême obenbarlige
sager/som er hord/mord/tyffueri/forredel
se/eller andre saadanne sticke/Men all eni
ste for Gudz ord skyld/som wi ville gerne
høre predicke/oc lare Oc fordi ath wi ville
icke leffue effter Pauens bud oc skickelser/

men
der
ter
oc
G
tro
ha
i a
den
mi
vil
fig
ma
he
ng
be
de
m
B
or
ke
de
de
oc

hole/
huor
felfer
nime
t/da
men
ffuis
hans
ne oc
mod
t alle
an er
oc mit
ig tid
paare
den
gior/
edelse
rlige
edel/
l eni/
gerne
ville
elfer/

men wi holde off all eniste til Gudz ord/oc
der tale wi obēbarlige om faar alle/ Oc eff-
ter thi at det er aarsagen til vaar modgong
oc kaarff/ Da maa det vel saa ske effter so
Gud vill Thi wii hassue den samme gode
tro oc haab till Gud so hans helgene fōre
hagde Oc wii trōste oc huswale off der met
i al vaar modgōg at Gud vil hielpe off vel
der aff Thi han sagde Huo som kaller paa
mit naffn han skal bliffue salig/ Oc hwo so
vil vere min discipel oc tienerer/ han skal for-
fige sig selff oc bere sit kaarff oc effter folge
mig/ Her aff kunde wii merke at wi skulle
her lide modgong/ och det er off alle meget
nøtteligt ¶ Wii skulle oc aldermest acte oc
besinde i dor modgong sorg och kaarff/ paa
det som Gud loffuede off igen/ Ath samme
modgong skal kōme off ydermere till gode/
En wii kunde nogen tid selffue tencke eller
ōnske Oc det gōr en stor atskilpelse paa det
kaarff oc modgong som cristne menniske li-
de/oc paa den so vantro mēniske lide/ Thi
de hassue oc styndem verdēs modgong sorg
oc bed:øffuelse En dog ath somme aff dem

haffue stor løst oc glede/gotz oc pēninge/oc
bruge alle honde verdēs velløst effter deris
vilge til en tid Men naar de faa nogē mod
gong sorg eller nød Da haffue de inted sō de
kūde trøste dem met Thī de haffue ingē tro
til Gud at han vil hielpe dē der aff De tro
icke heller po hans gode sande løffte/At al
le sō tro paa hānē oc lide tolmødige/de skul
le bliffue salige De tro icke heller at Gud
vil vende dē sāmē deris modgōg til det beste
igen/thī kūde de icke lide till en søye tid/oc
ey heller staa mod fristelsē Men naar de kō
me i nogen modgōg sorg oc nød/da falle de
strax i misbøff/oc bliffue fortuilede/oc giffue
dē plat offuer/lige sō de ville drebe dē selffue
De vide aldrig huort de ville vende dē/eller
huort de skulle hen/dem tōckis da at al ver
den er dem for trang/saa at de haffue ingen
sted rwin sō de kūde vere met frede/oc leffue
effter deris egen vilge Saa haffue de ingen
maade i deris løcke eller wløcke/ Thī ath
gaar det dē vel da ere de offuer maade stolte
hoffmodige oc dristige/oc lade dē vere meget
vise oc kloge/de ere oc hastige oc tale haars
delige oc viedelige til andze oc bāde oc sende

den
gen
str
den
me
til
lō
hā
al
rie
lō
ri
fo
vi
h
sk
v
L
A
n
ff
v
g
h
o

ge/oc
deris
mod
sō de
ē tro
e tro
lt als
skul
Bud
beste
id/oc
e kō
le de
iffue
lffue
eller
l ver
ngen
effue
ngen
t ath
folte
neget
jaars
sende

deris tlenere oc vnderfotte/ Men saa de no
gen modgōg/at det gaar dem ille/da ere de
stray forferde oc redde/lige sō en arm quide
det kan mā oc vel daglige see oc mercke po
mange aff dē Det maa oc endelige saa gaa
til met de vātro sō icke haffue Gudz ord oc
løffte i deris hierte Men de cristne som tro
hās ord de haffue altid god trøst aff Gud i
al deris modgōg oc drøffuelse induertis i de
ris hierte/oc de hwsuale dē selffue met hās
løn oc løffte sō han loffuede dē igē i hiemes
rige ❀ Nu paa det at huer skal diff bedre
forstaa huorledis han skal bere kaarffet Da
vil ieg der om sette her ith exēpel I huilket
huert cristet mēniskis kaarff(oc huorledis hā
skal bere Cristum)er ret vdmalit ❀ I vide
vell alle hworledis man pleget ath male
Cristoffer som han bar Cristū paa sin axel
Men i skulle icke tro eller mene/at der vor
nogen tid saadā en mand til sō hed S Cris
toffer/eller bar Cristū saa legemelige offuer
vandet sō man siger om hannē Men den sō
giorde oc screff samme fabel och legende om
hannem Han vaar vden twil en wiss klog
oc fornymslig mand oc han optenckte sāme

A vii

historie gantske subtilige/Atth̄ han ville lære
den simpele almuē met s̄ame billede/Huorle
dis huert cristet mēniskis leffnid skulle skic-
kis oc vere/oc han haffuer det ret v̄dinalet
der met ❀ Thi at en ret cristen er lige s̄o
en stor sterck kēpe/som haffuer store stercke
ben oc arme/lige s̄o man maler S̄ Cristoffer
Thi han drager en stor oc suar byrde/huil-
ken den gātske verdē oc ingē Keyserē/Kōge
f̄ørste eller Herre met al sin mact kan bare
Der saare kallis oc huer Cristē/Cristoffer
(det er den s̄o ber Christū Thi at huer cri-
sten som troz han ber Christū i sit herte) Ja
huorledis gaar det hannē da der met/Saa
at naar han troz Da t̄ockis hannē icke atth̄
det er nogen suar byrde at bere Christū/men
den alder lettiste byrde Oc hannē t̄ockis at
Christus er ith̄ deyligt lidet barn som er i at
at bere/s̄o der vor S̄ Cristoffer den store kē-
pe Saa er oc Euangeliū lat s̄ot oc gaat met
det f̄ørste/thi at det loffuer oc tilsiger oss alt
gaat/oc Gudz store naade oc miskundhed/
oc den euige salighed forgeffuis/om wi all-
eniste tro po Christū fordi ville oc alle gerne

hør
crist
s̄o d
at f
i dy
at d
oc d
vill
t̄oc
ste
wi
got
ter
v̄d
der
ned
stor
det
at f
f̄ol
gac
ue
un

lare
uorle
skic
nalet
ge sō
ercke
offer
huil
kōge
bare
offer
cris
Ja
Saa
ath
men
s at
lat
e kē
met
falt
hed
i all
erne

Høre det oc bliffue oc kallis euangeliske och
crifne menniske/ Men det gaar off der met
sō det hende S Cristoffer/ han fornam iche
at barnet vaa suart at bere sō han kom vð
i dybet der met Da bleff det hānē saa suart
at det hagde moyē trøckt hānē ned til bōdz
oc drucknet hānē Saa gaar det oc off som
ville kallis euangeliske oc rette crifne Off
tøckis at Cristus er lat oc god met det sō
ste (sō han oc altid er til euig tid) Men naat
wi kōme i vādet oc dybet (det er i stor mod
gong sōg nōd) oc lide forfølgelse aff Praela
terne tiranner oc onde mēniske som dieffuelē
vdsender/ at fordersffue off paa liff oc gotz he
der oc are Da tōckis off at wi skulle plat
nedtrøckis til grunde oc druckne/ sō S Cri
stoffer mente der han vaar i dybet Oc vore
det saa at wi iche hagde Gudz ord oc løffte
at huswale off met i saadan modgōg oc for
følgelse/ da motte wi oc endelige plat vnder
gaa oc falde i mishoff Men huo sō vil leff
ue met Gud euindelige Han skal bere Cris
tus och kaarffet till enden/ och iche met en
e Begyndelse eller i sinna sticke tall/ T B

ath bar han icke Christu til enden/ da maa
han endelige druckne oc forfare/ Oc at druck
ne oc forfare det er icke gaat Thi ville wi
dere Cristu til ende at wi skulle icke druck
ne och forfare ewindelige i heilffuedis pine/
Men huo som troz paa Christum han for
parer ingeledis/ thi han hassuet for loffuit oc
tillagt oss/ ath han skal hielpe oc troste oss i
al vaar nod oc modgog/ oc icke forlade oss
Thi mae wi oc visselige tro hans ord/ thi
han kan icke liwge/ och hwet maa sige i sit
hierte som David siger i den xxvii Psalm
Er det saa at nogen haar eller strid komer
mod mig Da skal ieg icke fröcte/ komer der
oc strid mod mig da vil ieg haabis til Gud
som mig lader icke forfare Thi ville wi la
de verdens meniske/ true hade bespotte forfol
ge oc fortale oss so de ville/ Vi ville allige
uel bare kaarsset och Cristum til enden/ thi
han forlader oss ingeledis ❀ En dog ath
verden dieffuelen synden oc vaar egen sam
wittighed stride mod oss/ och desligest onde
meniske som oss forfolge oc legge kaarsset
paa oss i mange maade / ath wi icke vide
huort wi skulle vende oss eller bliffue met

fre
ell
ste
fal
oc
ha
m
off
for
oc
ha
me
me
fle
ku
fol
stel
G
sin
der
fol
no
end
re

frede/ Da ville wit dog icke falde t mishoff
eller fortwile Men wi ville støde off met en
sterck staff sō. S. Cristoffer gjorde at wi icke
falle om kuld Denne staff/det er Gudz ord
oc løffte I huilke han loffuede oc sagde at
han vil hielpe och frelse off fra alt ont Vi
mue oc endelige lide modgong som Cristus
off lerde oc sagde I skulle lide modgong oc
forfølgelse her i verden/men i skulle faa fred
oc ro i mig til euig tid. S. Po. siger och Vi
haffue en tro Gud som hielper off i al vaar
modgong/at wit kunde lide oc bere kaarffet
met hannē/ Disse gudz ord oc mange andre
flere hans gode løffte/de ere den staff sō wit
skulle støde off met i al vor modgong oc for
følgelse/oc i alle dieffuelens oc verdens fri
stelser Der faare skulle wi oc støtke off met
Gudz store løffte oc sande ord oc acte oc be
finde at den euige løn oc glede sō wit skulle
der faare haffue igen Et hundrede tusinde
folt støtke en al vor nød oc modgong sō wit
nogē tid kunde lide her i verde ¶ Vi mue
endelige lide oc bere kaarffet om wi ville ve
re Ihesu Christi Disciple och tienere/ Thi

B

S. Pouil siger Huo så vil erlige leffue/han
skal haffue forfølgelse her i verdē/Thi skul
le wi forlade oss til Gudz ord oc trøste oss
met dē **Dc** inted acte dēne verdēs modgong
oc forfølgelse/oc icke heller redis eller grwe
for alt det onde så oss kan hende oc tilkōme
fore Gudz ord skyld i frentiden/ **Men** bede
Gud at han vil giffue oss ith fredsōmeligt
hierte at wi mue foracte al vor modgong oc
lide hānē tolmōdige/oc haffue ro oc fred ind
uertis i oss selffue/ **Dc** tro oc vere wisse paa
at han vil hielpe oc hugswale oss igen euinde
lige/ **Men** waart kōd oc legeme kan det icke
besinde/thi det seer al eniste til dē plaffue oc
forfølgelse så det her haffuer oc icke til gudz
gode løffte som han haffuer loffuit oss igen/
Dieffuelen gōr oc al sin flit der till ath han
kan drage Gudz ord och løffte aff menni
skens hierte Ath de skulle all eniste see til dē
modgong oc forfølgelse som de her lide paa
deris legeme/och icke teneke paa den store
løn som de skulle haffue igen i hiemmerige.
✿ **Dieffuelen** gōr och nu all sin flit der
paa/oc bruger alle sine lemmer oc tiēnere der

till
eu
at
pe
wi
ski
de
ne
ha
ge
ne
ne
le
en
ne
B
ke
m
fo
ha
go
da
ve
ge

han
i skul
te off
gong
grwe
kōme
bede
neligt
ng oc
ed ind
se paa
euinde
et icke
fue oc
l gudz
igen/
th han
nemm
e til dē
de paa
n store
nerige.
lit der
ere der

till/ath han kan drage off fra Gudz ord oc
euangelia/ Oc at wi skulle hørete oc fare/
ath wi skulle der fore miste vort liiff gotz oc
penninge heder oc are Om wi icke leffue sō
wi gjorde sōre vnder pawens regemente oc
skickelse oc høre messe/gaa til kirke/oc bede
der lēge oc lase mange rosen krantz oc bøn
ner/oc fortiene det store pawens afflad met
hans breff oc bulle/Dette skulle wi dog in
geledis gøre men bliffue fast hos Gudz eg
ne ord ath wi skulle icke nedfalde oc druck
ne i helffuedis pine euindelige Der fore skul
le wi oc lide huad Gud vil off tilskicke sō
en wi skulle forlade hans ord/Oc i saadan
ne maade skulle wi bere kaarset met Cristo
Hwo som vil vere en ret cristen/han skal ic
ke legge denne verdens modgong paa hierte
men forglemme hannem aff all sin hw och
foracte hannē plat aff alle sine sind Men vil
han meget acte och tencke paa saadan mod
gong/da taber han Jesum Christum Och
da bliffuer hans siste vildfarelse store och
verre en hans første daat ❀ Naar no
gen lider nogen modgong / Da skall han

Si

saa sige Jeg haffuer icke vdualt mig dette
kaarss oc modgong/Men ieg lider det saar
Gudz ord skyld/Jeg haffuer Cristu i mit
hierte oc ieg bekeder hannē/thi vil ieg gerne
lide denne modgong i Gudz naffn / oc lade
det nu ske so han vil Gud so sende mig det
te til/Han er oc megtig nock till at tage det
fra mig igen naar haunē teckiss effter sin naa
de oc miskundhed/som han haffuer och selff
loffuit at han vil gøre ❀ Naar du forla
der dig saa paa Gudz ord och løffte/lige so
paa en fast grundual oc stē/da bliffuer du
fast stondendis/saa at man kan icke vel om
kaste dig/Men dette kant du icke gøre aff
al din egen mact oc formue/oc ey heller met
din visdom konst eller fornuft/men al eni
ste met Gudz ord oc løffte huilke so bliffue
sande til ewig tid ❀ Merck her ith ex
empel En købmand eller krēmere far langt
bort i andre land/til land oc vand / oc setter
sit liff i stor fare/oc lader sin hustru oc børn
hieme til bage/oc han ved dog icke om han
skal kōme leffuendis hiem igen aff sin reyse
thi han haffuer ingen som hannē kan det til

sig
lof
an
her
da
vel
ge
sig
sto
ue
ge
lef
wi
me
me
se
ge
ge
aff
lef
me
ha
all
fø

dette
saar
i mit
jerne
lade
g det
e det
naa
selff
forla-
ge so
r dw
l om
re aff
r met
l eni-
liffue
th ex
langt
setter
børn
han
reyse
et til

sige oc holdet Och Gud haffuer icke heller
loffuit hannem det/at han skal leffue til om
anden dagen/han er icke heller viss paa at
hen skal kōme igen Dog setter han sig i saa
dan stor liffuis fare saar dette/ forfengelige
verdens gotz som snarlige forfarer Huor me-
get mere skall da huert cristet menniske sette
sig i liffuis fare for Gudz ord oc den ewige
store rigdō i hiemerige/paa huilken han haff-
uer Gudz ord oc løffte/at han vill sandelig-
ge giffue hannē den ewindelige om han vil
leffue effter hans bud och vilge Thi skulle
wi cristne tolmødige lide verdens modgōg
men wi haffue den stercke staff at støde off-
met so er Gudz ord ❀ En krigis mand
setter sig oc offte i stor liffuis fare/for en sø-
ge sold oc penninge/der som han haffuer in-
gen foruaring/at han skal kōme leffuendis
aff striden igen/De en dog at samme hans
leffnid oc hoff tieniste er fuld aff alle honde
modgong sorg nød oc drossuelse/da tōckis
hannē alligenel at det er hannē lat oc gaat
all eniste saar den arne forfengelige løn/oc
søye penninge som han venter sig der saare/

B iii

Saa lider oc Pānen oc hās kirkis prelater
Abbeder oc Lannicker Priester oc muncke
stor sorg oc bedrøffuelse/ oc dem tōckis at
det er dem altsammen let oc gaat/all enisfe
fordi at de kunde bliffue ved deris gāble aff
guderis oc onde sedwane oc bede och robe til
deris scrlestis patroner Oc siwinge oc skrige
i deris messer oc tider faar deris rēte oc gotz
de skulle och vel suerge der paa at de gøre
Gud en stor tieniste der met/ oc at de gøre
vel fylleste for all deris rente klede och spode
met sāme messer sang oc tider som ere opdic
tede emod Gudz ord oc vilge De gøre och
al deris flit der til/ oc spare huerken guld el
ler penninge der paa at de kunde forsware
sāme deris gotz oc rente de bruge oc al de
ris visdō der til sō de lade dem tōcke at de
haffue Oc sige oc predicke faare den simpele
almue at sāme deris lerdomme oc Pauens
skickelser ere faste oc rette/ oc de kñde det ic
ke dog bewise met Gudz ord oc den hellige
scrift/ De ville alligeuel nedtrøcke Gudz
sande ord der met/ en dog at māge aff dem
vel vide at de fare vild der vdi oc haffue stor
wret/ Men de ville icke miste deris gotz oc

ter
for
me
der
ski
fol
fō
ke
de
de
da
ro
ge
m
in
le
d
te
de
A
fō
de
le
u

later
ncke
ath
nise
le aff
de til
krige
gotz
gøre
gøre
føde
pdic
och
ild el
ware
al de
th de
npele
uens
et ics
ellige
udz
den
e stor
tz oc

rente Thi begaffue de Herrene at de skulle
forsuare dem De holde oc selffue māge hōff
mend aff al deris formue At de kunde nøde
den fattige almue til at lessue effter Pauē
skickelse/ Nu effter thi at krēmere oc krigis
folk sette deris liiff saa tit i dōtz fare for ith
føye tūneligt gotz sō snart forgaar/ Oc kir-
kens prelater kaaste oc saa meget der po at
de kunde forsuare deris gotz en føye tid/ oc
de haffue stor sorg oc omhw der saare nat oc
dag/ saa at de kūde neppelige soffue en tūme
rolige/ thi de frōcte ath de skulle misse deris
gotz stat oc rēte/ oc de vīde dog ick om de
mwe lessue en dag eller tūme/ Oc de haffue
inted beløffte der po aff Gud igē at de skul-
le bliffue salige/ for alt deris arbejde oc be-
døffuelse sō de gøre dē selffue Hui skulle da
icke wī cristne gerne vīlle līde modgong for
det enīge rīge sō Gud haffuer loffuit oss igē
Oc der saare foracte al sorg oc bedøffuelse
sō oss kan hēde oc tilkōme der offuer ✠ En
dog at wī ere ick gode cristne/ oc ick heller
lessue sō oss met rette burde da ere wī allige-
uel vīsse der paa/ ath Gud vil vere oss mild

B iiii

och nandelig oc holde off sit ord och løffte/
oc gøre off salige om wi ville tro hans ord
huilke han vil holde oc beskerme til euig tid
at dieffuelē i helffuede met alt sit parti skal
ingē mact fonge mod det Thi skulle wi sta
delige tro oc bliffue hoss det och inted fröete
huercken for Pauen eller hās parti En dog
at de forfølge och forderffue off paa liff eller
gotz Thi Gud vil holde off sine ord oc gø
re oss salige til euig tid oc det kunde de icke
forinene hannem men al deris mact oc velde
Oc fore den sag skyld skulle wi bliffue staz
dige ved hans ord oc løffte oc ingeledis laz
de off trengē fra dem huercken met hōdsel el
ler trw skade eller forfølgelse/en dog ath wi
ere arme syndere/thi Gud vill icke forlade
off Men han vil bliffue hoss off til euig tid
som han selff siger Marci xvi. saa/ Jeg vil
bliffue hoss eder til ewig tid / Lad nu daat
forfølgelse kaarff oc modgōg bliffue saa stor
som hun kan mest vere Da bliffuer hun off
alligenel lat ath lide och bere naat wi men
tro acte oc besinde Gudz ord/ oc forlade off
fast po de gode løffte som han vil giffue off

igen
samm
mod
det
Eue
ord
Me
ord
dor
bed
sin
hen
oc
oc
ne
som
nen
rett
ter
mo
ind
for
se
eller

ffte/
ord
g tid
skal
i sta
pöte
dog
eller
gö
icke
velde
stas
laa
fel el
wi
lade
g tid
vill
daar
stor
off
men
off
off

igen Thi skall huer cristen beuehne sig met
samme Gudz ord oc beskerme sig met dem
mod alle sine fiende/och fristelser/ Gør han
det icke/da gaar det hamne saa som det gik
Eue i Paradis/thi hwn hagde Gudz bud
ord ath hwn skulle icke ede aff lifssens træ
Men hun forlod det oc trode paa dieffuelens
ord oc saa til det deplige eble oc mente at det
vor en søye ting met gudz ord thi bleff hun
bedragē oc vðskuden aff paradis met adam
sin mand sø hun gaff aff eblet met sig Saa
hender det oc off naar wi forlade hans ord/
oc tro paa meniskens dict drøme oc skickelser
oc leffue efter dem da bliffne wi oc vðskudne
fra hans forløffte oc det euige Paradis
som han haffuer loffuit alle sø tro paa han
nem. ¶ Thi skulle alle som vüle vere
rette cristne tro hans egne ord/oc leffue eff
ter dem oc vere tolmødige i deris kaarff oc
modgong som S. Pouil siger Vii skulle gaa
ind i Hiemmerige ved megen modgong och
forfølgelse Men wi skulle dog ingeledis ro
se off der aff at wi saadant lide Eller mene
eller siige ath wi kwnde det met fortiene off

hiemerige eller met nogre gode gerniger / thi
Christus haffuer al eniste fortiæt off hiemerige
met sin haarde død oc pine aff sin egē mi
skundhed oc naade / oc han vil giffue off det
forgeffuis vde al vor fortieniste / thi hør gud
all eniste at haffue al den priß oc roß sō der
aff kōme kan at nogē offuer vinder sin mod
gong fiēde sorg eller nød Men wi skulle all
eniste lide saadant fordi at wi vide at det er
Guds vilge Oc icke fordi at wi ville det
met fortiene nogen salighed och hiemmerige

D skulle wi see oc merke at Gud
lader off lide stor modgong nød
och fristelse saar fire honde sager
skuld / Den første sag er
den at Gud vil at wi skulle lignis Chris
to der met oc lide forfølgelse sō han gjorde
Oc siden kōme til den ewige are met hannē
som Christus selff sagde till de to Disciple
anden dag Paaske / I daarer och sene till
at tro i eders hierte / Vide i icke at Ihes
sus Christus skulle lide død och pine / och
saar indgonge i sin ewige are / Gud vil icke
giffue off sit hiemmerigis Rige i anden maa

ter/tht
emerit
ge mi
off det
gud
so der
mod
alle all
det er
lle der
merige
t Gud
g nød
e sager
sag er
Chris
giorde
hannē
disciple
ne till
Ihes
/ och
vil icke
en maa

de vden ved kaatset verdens modgong fre
stelse pine och plassue

Den anden sag er den baare
det en saa at Gud icke sende off saadan
modgong Da gjorde dieffuelen det visselige
thi han hader Gudz ord och alle hans tiene
re Han er oc saa ond aff sin rette nature at
han icke ville och ey heller kan lide at no
gen gø: noget gaat eller leffuer effter Gudz
bud oc vil ge/Han spørger oc bær stor awind
det ved at noget menniske haffuer en heell
finger eller lem paa alt sit legeme Han for
tryder och at der gro: fruct eller korn paa
iorden/det gø: hannē och ont at der voper
ith eble eller pare paa træene / Han er saa
ond mod menniskene at han skulle forderff
ue dem alle och alting om Gud ville lade
sit minde der til Och han hader ingen ting
mere en Gudz ord och de som han seer at
det ville lare och elske / Sagen er den saar
hwilken han saa meget hader Gudz ord/
thi han kwinde spør: skiule sin ondskaff och
bedrageri Vnder menniskens dict och falske
lerdome / som han indskød i deris herte at

de skulle blude den menige almuē at̃ holde
oc forlade Gud̃z ord oc bud/oc der met drog
han dem til stor vantro oc vildfarelse oc mā
ge til den ewige forðørmelse diss ver. Oc sām
me hans skalkhed oc bedrageri latis oc ken
dis nw aff Gud̃z ord at huer cristen skal ta
ge sig vel vare der fore. Saa at han kan ick
nw lenger dølgge eller skiule sig vnder sām
menniskens skickelser som han før gjorde.
Thi raser han nw oc er mere en galen/och
flwer oc far bort oc igen fra en Prelate oc
til en andē sō han en nw haffuer i sine garn
oc vildfarelse. Oc kōmer dem til at̃ de op
sette dem mod Gud̃z ord oc euāgelia/ oc at
de forfølge hade pine plaffue oc drebbe alle de
cristne sō de kūde fonge mact vdoeffuer. Han
forblinder dem oc saa at de mene at de gøre
Gud en stor tieniste der met. Oc der met sām
dis Gud̃z som han sagde. Naar de forfølge
eder da skulle de mene at̃ de gøre Gud en
stor tieniste der met. ♣ Waare det saa at̃
Gud ick beskermede oss ved sine Engle sō
han haffuer befalet at beuare oss/da forderff
uede dieffuelen off visselige / thi han skicker
alle gode menneske saa megen fristelse mod.

gong
ledis
bespn
hans
♣ 7
dieff
gyde
nen
bud
skal
gerel
sin e
niske
mod
are
mac
stick
haff
tro
off
ne
misk
plat
dieff

hold
et drog
oc mā
Oc sās
oc ken
skal ta
an ick
r same
tord
en/och
ate oc
e gar
de op
/ oc at
alle de
r Han
e gøre
met sā
følge
ud en
ia at
gle sō
nderff
kicker
mod

gong oc plassue paa at de kunde dem inges
ledis bere vden Gud trøstede oc hulpe dem
bespynderlige der aff Oc behindrede hans oc
hans partiess mact oc onde act och mening
✠ Disse tho mechtige sterke kēper Gud oc
dieffuelen stride altid i mēnsken/ Gud ind
gyder hannē gode raad at han skal elske han
nen oc hans ord oc euangelia oc holde hās
bud Oc dieffuelē indskyder i hannē at han
skal leffue effter sit eget legemis løfte oc bes
gerelse/ sō er tilbøypeligt til al synd oc ont aff
sin egē nature Oc der til met drager han mē
nsken til hofferdighed wkyssked wlidighed
mod Gud oc til alle andre suare synder Vit
are oc alle skrøbelige till at staa mod hans
mact oc subtilige bedragelige liste fund och
sticke/thi kūde wi snarlige bedragis for wi
haffue ickē Gudz ord fast i vaare hierte/ oc
tro ickē heller saa stadelige po Gudz ord sō
off burde at gøre/thi falde wi offte i synder
ne Oc vaare ickē Gud vor kēpe saa mild oc
miskūdelig mod off sō han er/da bleffue wit
plat ned slagne til den euige forðørmelse aff
dieffuelen/thi han huiles aldrig/ Men han

løber altid omkrig oc leder at dē sō han k̄
opsluge sō H. Peder siger han hader off al
dermest fordi at han seer at h̄ wii wille høre
Gudz ord oc lære dē/oc de ere daat skiold sō
wii skulle beskerme off met for hannē oc h̄as
parti/sō han vdsender met sine falske lerdōme
Thi h̄a arbejder aldermest der paa at han
kan formene off at høre Gudz ord oc at h̄a
k̄a vdslocke dē aff vore herte ❧ En dog at
off tōckis at Gud vill icke hielpe off stray
met det første aff vor modgong kaarss och
plassue/dog forlader han off icke alligeuel
paa det siste/fore sit ord och løffte skuld/thi
han loffuede at frelse alle sō tro paa hannē
oc hans ord/oc at h̄ de skulle bliffue salige/
❧ Thi tillader han at h̄ wii haffue saadan
modgong til en tid at h̄ wii skulle øffue off i
hans ord oc tro/oc han vill der met prøffue
off om wi ville bliffue fast ved dē thi at dieff
uelen met al hans mact oc parti kan ingen
mact haffue mod dem om wii men all eni-
ste tro paa dē Naar wii saa forfølgis aff de
onde/da skulle wi al eniste fly til Gud/thi
han forlader off ingeledis om wi tro h̄as ord
Den Tredye sag er den At h̄

Gud
oc for
bare
oc h̄a
ge h̄a
ke/oc
ted g
ville
i vaa
skal
at ge
mod
ger
flet
kere
effte
rette
mod
salig
gem
hag
ler f
sand
off
kūd

han kã
off al
le høre
iold sã
oc hã
rdõme
at han
at hã
dog at
f strap
ff och
ligeuel
ld/thi
hannẽ
salige/
aadany
ie off i
põffue
t dieff
ingen
ll eniz
aff de
id/thi
is ord
Ach

Gud tillader at wi her lide modgõg kaarss
oc forfølgelse/At han vil icke al eniste oben
bare oc beuise sit ord oc mact mod dieffuelen
oc hãs parti Men at wi skulle icke misbrũ
ge hãs ord/oc lade off formeget der aff tũc
ke/oc forlade off saa paa dẽ/at wi skulle in
ted gaat gøre vaare ieffn cristne/oc ey heller
ville lide nogen modgõg Men sige oc mene
i vaare hierte Jeg tror paa Gudz ord thi
skal ieg bliffue salig/mig gøres icke behoff
at gøre nogre gode gerninger eller lide nogen
modgong Saadãne onde tancker oc menin
ger vil Gud tage aff vaare hierte met kaar
stet oc modgõg/at wi skulle bliffue diff stẽ
kere i troen/oc tro hãs ord oc løffte/och saa
effter følge Cristũ vor herre oc bliffue hans
rette tienere oc disciple Kaarstet sorg nød oc
modgong er off saa nøttelige til vaare sielis
salighed/sã mad oc dricke ere off til daar le
gemelige fød/thier det off bedre en at wi
hagde ingẽ modgõg fordi skal ingẽ frøcte el
ler forferde sigder saare Thi wi haffue gudz
sande ord oc løffte der paa at det skal kũme
off til gode igen til euig tid De rette cristne
kũde icke vel kendis vdẽ aff deris modgõg

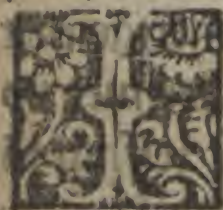
Den sidste sag er den Atth cristne
mēniskis kaarss pine oc forfølgelse er yppel
ligere oc bedre elle alle andre mēniskis. Thi
at Cristus gjorde hēde saa edelig oc dyrebare
met sin modgong pine plaffue kaarss och
død. Oc lerde oss det met at wii skulle saa
effter følge hannē som. S. Pouil siger Lide
wii met Christo da skulle wii oc lessne met
hannem euindelige. ¶ Gud naade oss saa
forblindede wii vaare søre/at wii løbe till
Rom effter Pauens afflad oc til Acken och
Tagen effter helligdom/oc der offuer forlo
de Christi kaarss død och pine i huilken all
eniste alt afflad helligdō oc all vor salighed
er. Effter thi at wi nu vide atth vort kaarss
oc modgong sō wi lide for hās ord oc euang
gelia er Gud teckeligt oc hannē sker der aff
loff heder oc are. Hui ville wi da fly der fra
re/oc inted ont lide men Gud haffuer loff
uit at han vil icke forlade oss/men frelse oss
til euig tid. Dette om kaarset och verdens
modgong at lide tolmødige scriffuīs har for
cristne mēniskis skyld som saa skulle effter
følge Cristū oc bliffue salige. Men verdens

mēn
ville
ue oc
beger
oc be
de ha
at de
sō w
for
ueles
det e
cken
pred
wi
vor
gen
mēn
get
fne
Gu
at x
skul
for
pin

menniske de forsmåa oc hade kaarssset/oc de
ville inted ont lide/men de ville kreselige less
ue oc hassue gode dage effter deris legemis
begerelse Och de fonge dog tit saa stor sorg
oc bedrøffuelse at de mæde der offuer dø De
de hassue ingē hugsualelse i deris hierte igen
at de mæde siden lessue euindelige hoss Gud
sō wi cristne hassue Thi er det bedre at lide
for Gudz skyld oc for hās ord/En for dieff
uelen oc verdens gotz stat oc rente skyld thi
det er altsāmen forgengeligt oc draget mēn
skene tit til den euige fordommelse ¶ Huo sō
predicker lærer eller siger anderledis eller at
wi skulle selssue fortiene oss hiemmerige met
vor modgong kaarss oc plassue eller met no
gen serdelis regel oc streng closter lessnid sō
mēniskene hassue selssue skicket De fare me
get ville oc are forblindede Thi at wi cri
stne skulle bere kaarssset och lide modgong
Gud til loss oc are De teke acte eller mene
at wi kunde der met blissue salige Men wi
skulle stadelige tro at Christus gjorde fyllest
for alle vāare synder met sit kaarss død och
pine/oc fortiene oss hiemmerige der met aff

L

Gud fader faar vden all daar fortieniste
✿ Her motte nogen spørge huad er det at
bere kaarffet Swar/ Det er at effter følger
Jhesu Christi oc lide indgong faar hans
ord oc naffn skyld/ Oc taar sit lif her i ver
den/ och offuer giffue all sin egen vilge løst
oc begering Thi Gud bød sine tienere saa
at leffue som Christus siger Luce xviij. och
Math. xix. oc Marci x. Det er ingen som
forladet sit huss/ forældre/ hustru/ børn/ sø
ster eller brødre faar Guds rige/ at han skal
ey faa det mangfoldelige igen i dette lif/ oc
siden euindelige i det tilkomede lif oc glæde

Jhesu Christus haaffuer mange
sø begere hans euige Rige Men
faa sø ville bere kaarffet met han
nem Han haaffuer oc mæge som
ville vere glæde met hannen Men faa sø vil
le spørge met hannen Han haaffuer oc mæge sø
ville hugfualis met hannen Men faa sø ville
bedrøffuis met hannem Mange ville gerne
æde met hannen/ men faa ville dricke aff pla
nens kalk met hannen/ Mange ville haaffue
gode dage met hannen oc leffue krefelige och

nisse
det ath
følge
hans
i der
ge løst
ere saa
itt. och
en som
en/ sø
an skal
liff/oc
c glæde
mange
Men
net hā
ge som
sō vil
tāge sō
ō ville
gerne
aff p
hoffat
ge och

loffue lenge/ men saa vilde lide hunger tōst
oc daage met hannem. Mange loffue hans
store vnderlige gerninger oc mirakel/ men saa
vilde lide kaarssens forsmædelse met hannem.
Mange elske Ihesu saa lenge ath det gaar
dem vel. De loffue oc velsigne hannē saa læ
ge de finde trøst oc hjælp aff hannem. Men
skælder han sig en søpe tid da falde de strax
i misshoff oc tvile at han skal vilde hjælpe de.
Men de som elske Ihesum suar Ihesu egen
skyld/ oc icke, suar nogē hugsualelse oc gode
dage. De velsigne oc tacke hannē i all deris
sorg nōd/ oc modgong. Lige sō de hagde al
det mest trøst oc hugsualelse aff hannē. Och
en dag at hā vilde aldrig husuale eller trøste
dem. Da vilde de alligeuel altid velsigne oc
tacke hannē. ¶ D huor megtig oc stor er
den rette kerlighed til Ihesu Christu som er
vblandet met al anden begerelse/ oc vil leff
ue effter hans bud oc vilge. De sō altid be
gete ath leffue vden sorg oc modgong de ere
icke andet en leye tienere/ och de tage deris
løn her i verde sō er forfengelig. De som al
tid søge offter deris eget nōtte oc gaff. De

beuise at de mere søge dem selffue en Ihesu
Christu Huor finder man nu nogen som vil
tiene Gud saar inted Man finder neppelige
nogen aandelig persone A Junck Priest eller
Nyne som vil tiene Gud saar inted Huor
finder man oc nogen so er saa aandelig arm
at han icke begerer gotz eller peninge/ klede
eller føde saare sine tider lesninger oc sang/
Man skal tiene Gud i aanden oc i sandhed
oc inted begere der saare igen Man løner vel
alligeuel sine tienerer twsindefalt igen i det
ewige Rige/ oc giffuer dem mere gaat en de
kunde ønske Gaffue noget menneske alt sit
gotz oc peninge fattige eller siwge och lesde
i alle sine dage Oc gjorde hā alder størst pe
nitente Da kude han icke der met fortiene
hiemerige Hagde han en all den wijsdō so er
i verden oc mange store dygder/ oc leffuede
erlige kyskelige oc Gudelige Da fattis hā
nem en da meget Buad er det/ det er at en
dog at han haffuer forladet sit gotz peninge
oc verden Da skal han oc forsige sig selff at
han icke elsker sit eget legeme oc begerelser/
Och naar han haffuer en gjort alt det han

hesu
n vil
elige
eller
huor
arm
lede
ing/
shed
vel
i det
n de
it sit
esde
t pe
tens
d ep
iede
hå
t en
inge
f at
ser/
han

kan gøre/ Da skall han en da sige oc mene
at han haffuer intet gjort oc acte det for in
ted så han sø: mente at hannē kunde meget
regnis til gode oc fortiēiste Men han skal
sige oc mene ath han er en vngöttig tienere/
Som Crisostus selff sagde Maar i haffue gi
ort alt det så eder er budet Da siger/ wi ere
vngöttige tienere Han skal oc sige met Da
uid Jeg er fattig och arm Der er alligeuel
ingē elgere eller megtigere en den så kan for
lade sig selff/ oc alle verdens begetelser/ och
regne sig saar den alder minste ¶ Disse ord
synis mange meniscke at vere meget haarde
oc strenge/ at man skal forlade sig selff oc ta
ge sit kaatss paa sig oc følge Ihesum effter
Men det skal bliffue dem meget haardere at
høre det siste ord paa dōme dag Saar bort
fra mig i forbandede i den ewige ild oc pine
De som m̃ gerne høre tale oc predicke om
kaatss et oc bere det De skulle icke da fröcte
for den ewige fordomelse/ Maat Gud skall
kōme at dōme lessuēdis oc døde da skal hās
kaatss seess paa hiemelen/ Alle så haffue sø
elsket hans kaatss oc effter fuld hannē/ De

skulle da staa hoss hās hōgre side oc bliffue
salige ewindelige. Hwi frōcte i crifne da at
tage kaarsset paa eder met huilket wi skul
le alle gaa till det ewige hiemmerigis Rige

Kaarsset er all daar salighed/
A kaarsset er daar rette vey A
kaarsset er daar beskermelse fra
dieffuelen. A kaarsset er sielens
styrke oc trost. A kaarsset er sielens hugfua
lelse. A kaarsset er alderstørst dygd oc maet
A kaarsset er salighedens fwidkommelse.
Sielen haffuer inted haab til den ewige salig
ghed vden al eniste ved kaarsset. Tager for
di eders kaarsset po eder oc effter følger. Jesu
saa skulle i gaa ind i det ewige liff. Mangick
saare off oc har kaarsset oc døde der paa for
daar skyld paa det at wi skulle oc bere kaar
sset. Oc begere ath dō der met. thi at dō wi
met hannē. da skulle wi oc leffue met hannē
ewidelige. Ere wi delactige met hannē i pine.
Da skulle wi oc vere delactige met hannē i
den ewige are oc glede. ¶ Sætt nu oc merc
ker ath den ewige salighed staar alsammen i
kaarsset oc ath wi skulle døde daare legeme
fra alle onde begerelser. Det er ingen anden

vey
oc i
ved
oc l
dog
vey
din
din
bisd
allt
skal
velu
dw
i de
mar
and
drø
kis
liden
dē e
oc f
mar
kaa
Si

iffue
a at
kul-
Rige
bed/
p A
fra
lens
gfa
naet
elser/
falt-
for
Jesu
gick
for
kaar
b wi
anne
pinz
me i
merc
ien i
jerne
nden

vey til det euige leff vden kaarffet. Man for
oc ingē induertis fred eller ro i sit herte vde
ved kaarffet. Vandre oc far huort dw vilt/
oc led oc søge huor dw kant. Da skalt dw
dog ingen sted finde nogē bedre oc tryggere
vey til hiemerige en kaarffet er. Beskicke
din leffnid oc verelse det beste du kant effter
din egē vilge oc gode tōcke oc bruge al din
visdō oc fornufft der til. Da skalt dw icke
alltgeuel hāde skicke din ting saa vel. At du
skalt ey lide modgong oc bere kaarffet enctē
veluillige eller emod din vilge. De san skalt
dw altid finde kaarffet enctē i den ene eller
i den anden maade. Thi at synden finder
man kaarffet paa legemet met sugdō eller
andē plaffue oc syndē synden mā sorg oc be-
drøffuelse induertis i herttet. Oc syndē tōc-
kis man at han er forladē aff Gud. Syndē
liden mā modgōg aff sin ieffteristē. Oc syn-
dē er man sig self skadelig oc tager sig sorg
oc stor øhw til mere en hā hagede behoff. Oc
man kan icke bliffue saadā modgōg sorg oc
kaarff quit. For en gud tager det fra hāne. Thi
Gud vil at wit skulle lare at bere kaarffet.

or lide modgōg vden hwsualelse Paa det at
wi skulle der aff bliffue ydmygede/oc giffue
off aldelis vnder hannē/oc tro oc vide at in
gen kan hielpe off det aff eller gøre off salige
vden han al ene Ingen kan ret besinde Jhesu
Christi kaarss oc pine vde den so haffuer oc
ledet modgong oc baaret kaarss **¶** Saa er
kaarss et altid rede/oc vatter effter dig paa al
le sider ehvort dw far eller vder dig/ehvort
dw gaar da kant dw icke det vndfly/ **¶** Th
at ehvort dw gaar eller far da ber dw det
met dig/thi dw ber dig selff met dig/oc dw
skal altid finde dig selff ehvort dw gaar ene
ten ind eller ud/op eller ned/ **¶** Oc ehvort dw
est/da er det dig endelige nøtteligt at dw est
tolmodig/om dw vilt haffue fred oc ro ind
uertis i dit herte/oc de enlige glede aff Gud
er det saa at dw beret kaarss gerne/ **¶** Da
skal det oc bere dig/oc lede dig till det enlige
liff oc glede **¶** Men bar dw kaarss wul
lige/da gør dw dig selff en stor byrde oc bes
waaret dig selff der met saa megen diss mere/
oc dw maat dog drage det **¶** Er det saa at dw
kaster ith kaarss fra dig da saar dw dog ith
andet igen/oc mowel ske at det bliffuer en

stør
vnd
de v
lessu
gong
icke
vder
selff
aff
ledit
Rig
All
kan
effte
deli
kaa
ge f
gon
ffet
och
hā
for
for
hug
han

et at
iffus
at in
alige
Jesu
er oc
ia er
aa af
wort
Thi
o det
c dw
ences
dw
dw
dw
ind
Gud
Da
cuige
wilt
c bes
nere
t dw
g it
er en

flöre oc suarterre. Ment dw at dw skalt det
vndgaa/så inted gaat meniske paa iordē kun
de vndgaa/Hvilken aff alle Gudz helgene
lessuede her i verde for vde kaarffet oc mode
gong Jesus Cristus Gudz emste Søn vaar
icke en time her i verde i al sin liffuis tid for
vden sin pinis sorg oc drossuelse/Han sagde
selff At han skulle lide død oc pine oc opstaa
aff døde/oc saa indgaa i sin are oc rige huor
ledis wilt dw søge dig en anden vey til hās
Rige en dē kongelige vey så er kaarffes vey
All Jesu Christi lessind vaar icke andet en
kaarff modgong oc pine/Dch wilt dw søge
effter løst glede oc gode dage/da far dw al
delis bild/om dw søger andet en modgong
kaarff oc drossuelse Thi at alt dette dødeli
ge forgēgelige lessind er sult aff sorg oc mod
gong oc besegled tring omkring off met kaar
ffet Saa meget så nogen mere elsker Gud/
och bedrer sit lessind/saa meget mere finder
hā oc kaarffet i sit hierte/thi aff dē kerlighed
forøgis hās kaarffis pine/Dag er han icke
for vde hwsualelser/thi at han besinder gudz
hugsualelse i sit hierte i same sit kaarff Naar
han bet det tolmødige met en god vilge/da

Das der der rechte Seite ist ein ganz neues, in

hæder der
lidis
neget
rtis t
er tit
mod
men
ffuer
i Tri
nnē/
mere
dg oc
staar
de tol
laade
t lide
e flyz
mue
se det
uinge
dage
icke
dette

Det ved sig selff. Da skal han befinde at hæ
kan ingeledis lide eller bære sodat kaarss aff
sin egen nature mact och formwe. Men troz
han paa Gud oc setter sit haab til hannen
da sagt han styrcke oc mact till at bære det
lettelige. oc at twinge sit legeme oc gøre det
vnderdanigt oc offuer vinder verden oc lege
mens onde fristelser. ¶ Et det saa at du est
beuehnet met troen och tegnet met kaarss
da tozt du huercken frøcte for dieffuelen eller
for nogre verdens menniske. ¶ Skicke dig
fordi sø en god Gudz tiener til at bære Je
su Christi kaarss mandelige thi han døde po
kaarss for din skyld oc lar at bære kaarss
oc at lide modgøg oc alle høde skade i dette
forhengelige lif. Saa skal Gud vere met
dig ehvor dw est oc du skalt oc finde hannē
der som han er. Det mag endelige saa ske
det er icke myeligt at dw kant vndfly mod
gong oc forfølgelse. Vilt du vere Gudz ven
oc haffue gaat aff hānē da mot du endelige
lide oc bære kaarss. Befal Gud din sag oc
lad hānē trøste oc hufuale dig naar han vil
oc skicke du dig til at lide modgøg tolnodige

De lad dig tücke at det er dig en stor hug
sualelse Thi S. Do. siger/ All den pine och
plaffue so nogē kan lide her i verden/ de ere
icke nock til at fortiene den euige are oc gle
de met/ en dog at han kunde ene lide de alle
samen/ Naar dw kommer der till at modgōg
forfølgelse oc kaarffet er dig lat at bēre for
Jesu Christi skyld/ saa lad dig tücke at det
gaar da vel til met dig/ thi at du haffuer da
fundet ith Paradies her paa iordē Men saa
lengē so din modgong oc kaarff er dig suar
at bēre/ oc at du søger lēpe til at fly det met
saa lēge skalt dw fare ille De diss mere dw
flyer fra saadan modgōg/ diss mere skal han
følge dig oc kōme dig paa halff/ Et det saa
at dw skicker dig til at ville gerne lide mod
gong for Gudz skyld/ da skalt han snarlige
frelse dig der aff oc du skalt finde fred oc ro
i dit hierte Vaare dw en opført i hiemelen/
som S. Do. Naar da motte dw alligenel si
den lide modgong men dw est her i verden
so han gjorde Ihesus sagde om S. Do. som
der staa i Apost. ger. Jeg skal obēbare han
nem huor meget han skal lide for mit naffn

skyld
bilt
euind
vord
naffn
ue of
le gle
le der
prise
ville
skulle
ath n
dens
sit leg
diss n
met
melke
sit leg
skyld
ge di
uelge
at du
glede
oc all

hug
ne och
de ere
oc gle
de alle
odgah
ete for
at det
ier da
en saa
g suat
et met
re dw
il han
et saa
e mod
arlige
oc ro
nelen/
uel si
verden
o. som
e han
naffn

skuld. Thi skalt du lide modgodg om du
vilt behage Gud oc tiene oc loffue hannem
euindelige. ¶ Gud giffue at wi motte men
vorde verdige til at lide noget ont for Jesu
naffn skuld. ¶ Huor stor are skulle det bliff
ue off hoss Gud/oc hans helgene skulle al
le gledis der aff oc mange gode cristne skul
le der aff tage gaat exempel. Alle loffue oc
prise tolmødighed/ en dog at de ere saa son
ville lide modgong och bere kaarsset. Huer
skulle gerne lide saar Christi skuld/effter iht
ath mange lide meget ont veluillige for ver
dens gotz oc pēuinge skuld. Huer skal døde
sit legeme fra synden oc onde begerelser/ och
diss mere han det gø. diss mere lessuer han
met Christo igen. Ingen kan begribe de hie
melske ting/uden han haffuer vnder tuongit
sit legeme tål ath lide modgong for Christi
skuld. Oc daare det saa at du motte vduel
ge dig ith aff tw. Da skulle du helder vdu
uelge dig at lide for Christi naffn skuld. En
at du skulle begere at haffue her stor løst oc
glede. Thi at du skulle mere lignis Cristo
oc alle hans helgene der met. ¶ Dor salighed

skær icke i gode dage oc megen hwsualelse
Men mere i det at wi her lide modgong oc
forsølgelse thi at hagede der veret noget bedre
til menniskens salighed Da hagede Christus
selff lært oss det baade med ord och exempel
Men han sagde til sine Apostle oc Disciple
oc til alle så vilde efftersølge hamme Hwa så
vil efftersølge mig han skal forlade sig selff
oc tage sit kærff paa sig oc efftersølge mig
Effter thi at vi finde alle stede i scrifften
at Gud haffuer det saa besluttet at wi skul
le her endelige lide modgong oc siden indgaa
i hæs rige thi er det oss nøtteligt at wi lære
at tacke oc loffue Gud i vor modgong så oss
kan gøre salige oss sin naade oc miskundhed
igen Du skal icke knurre mod Gud naar
han sender dig nogt modgong men bede han
ne helder at hā lader dig det lide tolmødige
effter sin vilge Loffue oc tacke Gud for hā
er god oc retferdig i det at han straffer dig
her for dine synder Gud haffuer giffuit dig
her meget gaar vde din fortieniste Men huad
haffuer dine synder andet fortiet en straff oc
modgong thi skal huer ydmøgelige bede oc

fige
tien
plaf
giffi
thi i
ne n
mod
da f
teg
dig
gled
Lad
Th
kaa
verd
lis
bede
lee h
kom
ne
Du
dw
paa
En

alelse
ng oc
bedre
ristus
empel
isciple
wa so
g selff
e mig
riffen
ti skul
idgaa
di lace
so off
ndhed
naar
de han
nodige
for ha
fer dig
ut dig
huad
rass oc
ede or

fige 22. Gud ieg haffuer intet andet for
tient aff dig / En ath ieg skulle straffis och
plaffuis / oc ieg er icke verdig til at du skalt
giffue mig din minste trost och hwsualelse /
thi ieg haffuer suarlige fortpmet dig met me
ne mäge synder. Der for di velsignet i al den
modgong so du sender mig. Et han for lide
da set mig mere / thi han er liden emod det so
ieg haffuer vel fortiæt lad min modgag kome
dig till loff oc ore. Thi mig bop all eniste at
glede mig i Ihesu Christi kaarss och pine.
Lad for di din vilge ske met mig till enden /
Thi ath huor dit kaarss er / det er salighed /
kaarssat bop at vere off mere teekeligt en al
verdes glede / thi at vnder verdens glede skiu
lis tit stor bedragelse / och lost lader oc glede
bedrage mäge. En diss mand skal neppelige
lee hemelige. Thi at tencker han paa den til
kommede Gudz heffn och brede for synder
ne. Da forgaar hans lader och glede snart /
Du skalt mere tencke paa den pine / som
du skulle met rette lide for dine synder / en
paa den modgong som du her kant lide.
En dog ath koptet oc legenret er skrobelige

til at lide. Da skal alligeuel aanden vere re
de til at lide kaarffet tolmødige Thi skall
huer sige. Herre ieg vil gerne lide din straff
effter din naade oc miskundhed/thi det er me
get bedre at lide her modgong met gode cri
fine mēiske/en at pinis siden met de onde
ewindelige i helssuede/Huer skall her døme
sig selff oc kende sig at vere en syndere At
Gud skal icke fordøme hamne paa domme
dag Vii ere alle Gudz arme creature en dog
at wi meget synde thi ville wi giffue off yd
mygelige vnder hans straff oc reffelse oc be
de om naade at Han vil verdis til at giffue
off den euige salighed faar sin død och pine
skyld Hannem ske loff heder och are aff alle
sine creature ewindelige Amen

✠ Gud straffer dem som han elsker/oc han
hudstryger huer søn som han anāmer Pro
uerb.iii. Hebreo.vii. och Apocalip. iii.

✠ Denne bog er vdsæt paa Danske / aff
Christiern Pedersen som vaar Cannick i
Lund/oc hun er prentet i Andorp

✠ Aaar effter Gudz byrd M D xxvi ✠

re re
koll
traff
e me
e cri
onde
pine
Ais
nme
dog
ff yd
de be
iffue
pine
f alle
han
Dio
li.
/ aff
lick t
di

